

KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION

BÄTTRE VILLKOR FÖR KONST- NÄRERNA

Konstnärernas riksorganisationens medlemmar verkar på konstnärlig grund inom bild- och formområdet. Begreppet konstnär är betydelsefullt för vår organisation, det står för ett unikt värde som vi värnar om. Tillsammans arbetar vi för att var och en av oss ska få mer tid att jobba med vår konst och fler möjligheter att nå ut med den. Vi vet att tydliga ramar och skäliga avtal ger konstnärer frihet att verka. När Konstnärernas riksorganisation nu går in i sitt nionde decennium lägger vi en ny grund för vårt framtida arbete.

Våra målsättningar är glasklara:

Fullständig konstnärlig frihet och möjlighet att leva på sitt konstnärskap genom en bra konstpolitik och en professionell och varierad konstscen.

KRO/KIF

Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare

Så här ser vi på
framtiden!

LÅT OSS MÅLA UPP EN BILD...

Låt oss måla upp en bild av ett samhälle där det finns en grundläggande förståelse för konstens betydelse. Redan från förskolan får barn uppleva hur konsten kan vidga och vrida på förståelsen av omvärlden. Över hela vårt land finns platser där konst visas och konst ses som en livsviktig del av vår levnadsmiljö.

Konstnärerna har goda förutsättningar att utöva och försörja sig på sitt yrke. Konstnärlig verksamhet värdesätts som annat yrkesarbete. Konstnärer får betalt när de medverkar i en utställning, och ersättning för alla arbetstimmar som ligger bakom utställningen. Den offentliga kultursektorn är inte längre underfinansierad och både den offentliga och den privata marknaden befolkas av kunniga beställare som ser transparenta avtal med skäliga villkor för konstnärerna som en självklarhet.

En konstnär kan på samma sätt som andra yrkesarbetare ta del av våra gemensamma trygghetssystem om hen bildar familj eller blir sjuk, och kan på samma sätt som andra sluta jobba helt eller jobba mindre om orken tryter vid pensionsåldern.

Vi ser en respekt för konstens värde i sig och våra makthavare använder inte konst och konstnärer som politiskt instrument eller slagträ. Samhället tar tillvara konstnärers kompetens och efterfrågar konst inom alla sina områden. Konstnärer verkar inom politiken, näringslivet, vården, skolan, vetenskapen, samhällsplaneringen och vår livs- och boendemiljö – överallt där konsten kan bidra med alternativa synsätt. Det finns en tro på konstens förmåga att vara en ögonöppnare, en kraft som kan bryta normer och fördomar.

Det finns tydliga regler och utvecklade verktyg för att ta och ge betalt för upphovsrättsligt material när det sprids och används digitalt. I vår högteknologiska tidsålder, där den offentliga debatten är tillåtande och åsikts-spridning går snabbt, finns en förståelse för att konstnärer är en utsatt grupp. Rättsväsendet, myndigheter och arrangörer samverkar för att värna om att alla konstnärer fritt ska kunna utöva sitt konstnärskap, utan att inskränkas av rädslan att utsättas för hot och hat.

Konstscenen i vårt land präglas av mångfald och jämställdhet och synliggör att Sverige är ett mångfasetterat land. Det finns utrymme för det nya, det okända, det obekväma och samhällskritiska såväl som för konstnärskap som envist gräver i samma fåra eller som är inåtvända och själv-reflekterande.

I vårt samhälle är Konstnärernas riksorganisation den självklara organisationen för dig som yrkesarbetande konstnär, hur du än arbetar och hur din konst än gestaltar sig. Vi är en stark aktör som står i nära dialog och kan samverka med alla olika delar av konstscenen. Vi har mandat att förhandla och påverka konstnärernas villkor. Tillsammans arbetar vi för att stärka konstnärernas ekonomiska och sociala villkor, så att du som konstnär ska få mer tid att arbeta med din konst.

**Nu vill vi
berätta hur
vi arbetar för
att nå dit**

Konstnärernas Riksorganisation verkar för dig!

Konstnärernas riksorganisation verkar för bättre villkor för konstnärerna på såväl statlig som regional och kommunal nivå. Vi vänder oss till hela samhället, både offentliga och privata arrangörer.

Vårt viktigaste avtal – MU-avtalet – ingicks 2009 mellan staten och fyra bildorganisationer: KRO, KIF, Svenska tecknare och Svenska Fotografers Förbund. Avtalet reviderades 2014 och reglerar de medverkandes upphovsrättsliga ersättning för utlåning av verk genom Utställningsersättning, samt ersättning för arbetet med en utställning genom Medverkansersättning.

Så här arbetar vi

Fakta och analys: Vi sammanställer kunskap och genomför undersökningar. Vi tar initiativ till att myndigheter gör utredningar och lägger fram konkreta förslag.

Utbildning och Rådgivning: Vi tillhandahåller individuell rådgivning, skraddarsydda försäkringar och handledningar. På uppdrag tillhandahåller vi även utbildningar och rådgivning för konstnärer och arrangörer.

Riktlinjer för hela branschen: Vi utvecklar avtalsmallar, arvodesrekommendationer, tävlingsregler och metodhandböcker som kan användas av alla aktörer i vår bransch.

Påverkan och förändring: Vi lägger fram konkreta förslag på politiska åtgärder för att förbättra konstnärers villkor. Vi svarar på remisser och för dialog med politiker, myndigheter, tjänstemän, uppdragsgivare och arrangörer inom konstområdet. Vi arrangerar panelsamtal och deltar i samhällsdebatten genom medierna.

Nationell samverkan: Vi samverkar med konstnärsorganisationer och andra aktörer i branschen för att stärka konstnärernas villkor. Vi är aktiva medlemmar i KLYS och Bildupphovsrätt.

Internationell samverkan: Vi samverkar med konstnärsorganisationer i andra länder och deltar i internationella nätverk för att påverka EU:s politik.

Medlemsvärvning: Våra medlemmar är vår främsta resurs. Vi arbetar för att synliggöra Konstnärernas riksorganisation och vara den självklara organisationen för nya generationer konstnärer. Konkreta medlemsförmåner som stärker konstnären i sin yrkesroll kombinerat med ett starkt kollektivt arbete ska göra vår organisation till det självklara valet för både äldre och nya generationers konstnärer.

Medlemsförmåner: Konstnärsförsäkringar, Tidningen Konstnären, övernattningsrum Stockholm, gratis eller rabatterad entré till utställningar, internationellt id-kort för konstnärer, med mera.

VÅRA FOKUSFRÅGOR

Konstnärernas inkomster av konstnärligt arbete ska öka

Vi verkar för bättre branschvillkor. Transparens, tydliga avtal och överenskommelser stärker branschens strukturer och gynnar alla parter inom konstscenen, såväl offentlig som privat sektor.

MU-avtalet ska vara normgivande för branschen

Det är fortfarande alltför många arrangörer som inte följer MU-avtalet och ytterst få som betalar medverkansersättning. För att vända detta stöttar vi de offentliga arrangörernas krav på ökade anslag samtidigt som vi kräver att de prioriterar konstnärernas ersättningar i sina budgetar. Vi kräver också att offentliga medel till arrangörer inom vårt fält ska följas av krav på att MU-avtalet efterlevs och medverkansersättning betalas.

Enprocentregeln för konstnärlig gestaltning ska struktureras och regleras med avtalsenliga villkor för konstnärer och uppdragsgivare.

Offentliga gestaltningar ger konst som når ut till hela befolkningen. Gestaltningsuppdrag är en möjlighet för samhället att ta tillvara konstnärernas kompetens, samtidigt som de ökar konstnärernas möjlighet att försörja sig på sin konst. Vi arbetar för att alla beställare av gestaltningsuppdrag ska ha kännedom om och använda våra tävlingsregler och arvodesrekommendationer.

Ett normalkontrakt för formgivningsuppdrag i dialog med branschens aktörer.

Vi kräver att formgivningsbranschens aktörer ska använda schyssta avtalsprinciper och betala skiss-arvode. Ett nytt normalkontrakt för formgivningsuppdrag ska vara vägledande inom branschen. Konstnärernas riksorganisations avtals- och arvodesrekommendationer ska vara normerande på hela bild- och formområdet.

Konstnärernas primärvtalsrättsliga ställning ska stärkas över hela yrkeskåren.

Tydliga
avtal ger
konstnärerna
frihet

Konstnärerna ska omfattas av socialförsäkringsystemen

En konsekvens av konstnärernas låga och oregelbundna inkomster är att vi lever en osäker tillvaro utanför den trygghet som andra arbetande medborgare i vårt samhälle har. Vi kräver att konstnärerna, precis som andra yrkesarbetande, ska omfattas av samhällets trygghetssystem. De konstnärliga stipendierna ska ge tillgång till sjuk- och föräldraförsäkring och a-kassa. Med Bild- och formorganisationernas rapport om konstnärernas sociala situation som grund arbetar vi för att påverka det pågående arbetet med den statliga socialförsäkringsutredningen. Arbetet sker i samarbete med KLYS.

Konstnärerna har samma rätt som andra yrkesarbetande att ta del av trygghetssystemen

En stark upphovsrätt

Vi försvarar konstnärernas rätt att skydda sina verk och rätt till ersättning för spridning och användande av upphovsrättsskyddat material.

Privatkopieringsersättning: Konstnärernas riksorganisation anser att dagens sätt att använda teknik gör att även konstnärerna ska ersättas. Påverkansarbetet sker i samverkan med Bildupphovsrätt, nationellt och på EU-nivå.

Konstnärernas IV-ersättning: Vi anser att IV-ersättningen bör likställas och följa samma uppräkningsmetod som författarnas biblioteksersättning.

Följerätt: Många konstnärer får aldrig ta del av den lagstadgade följerätten när deras konst säljs vidare i andra hand. Det behövs ökad insyn, transparens och sanktionsmöjligheter vid bristande redovisning av konstförsäljningen.

Konstnärsfond: Vi arbetar för att fem procent på försäljning av äldre konst där upphovsrätten slutat gälla ska gå till en konstnärsfond för att stödja nya generationer konstnärer. Modellen finns i Norge där den ger möjligheter för många samtida norska konstnärer att arbeta med sin konst.

Konstnärernas riksorganisation kräver tydligare regler för användning av upphovsskyddat material på nätet.

Alla konstnärer ska arbeta under konstnärlig frihet

Vi verkar för att fler konstnärer ska omfattas av fristadsystemet. Konstnärernas riksorganisation arbetar för att motverka hat och hot mot konstnärer och framhåller att stärkta ekonomiska villkor för konstnärer generellt minskar den enskilda konstnärens utsatthet.

**Konstnärernas
riksorganisation
accepterar
inte inskränkningar
i yttrandefriheten
eller hat och hot
mot konstnärer.**

En bättre konstpolitik i hela landet

På kommunal och regional nivå har konsten mycket varierad status ute i landet. Konstnärernas riksorganisation stödjer förslaget att bild- och formkonst ska vara ett särskilt område inom samverkansmodellen. Upprepade gånger har vi sett hur politiker använder offentlig konst som politiskt slagträ. Vi försvarar i alla lägen den konstnärliga friheten och konstens integritet. Principen om armlängds avstånd ska alltid gälla. Det innebär att politiker beslutar om anslagen men aldrig över det konstnärliga innehållet.

Principen om armlängds avstånd ska alltid gälla.

En jämställd konstscen som präglas av mångfald

Konstscenen ska vara öppen för alla konstnärer oavsett nationalitet, etniskt ursprung, religion, socioekonomisk bakgrund, ålder, genus eller sexuell läggning samt fysiska och psykiska förutsättningar. Vi verkar för mångfald och jämställdhet inom bild- och formkonsten. Vi vill bredda rekryteringen till konsthögskolorna och konstnärsyrket. Vi vill stärka jämställdhet- och mångfald inom kulturmyndigheter. Vi initierar och driver projekt som syftar till att inkludera utlandsfödda och nyanlända konstnärer på konstscenen.

**Konstscenen
ska vara öppen
för alla
konstnärer**

En professionaliserad och varierad bransch

Konstnärernas riksorganisation ser att vår bransch behöver utvecklas för att förbättra konstnärernas villkor. Det är en bransch som präglas av stor variation – privata och offentliga aktörer, samverkan med andra branscher, internationella samarbeten – eftersom vi konstnärer alla har så olika sätt och möjligheter att arbeta. Genom att vara i dialog med många olika slags aktörer, initiera samarbeten och skapa plattformar arbetar vi ständigt med att föra ut våra krav på bättre villkor för konstnärerna så att de ska nå ut och bli normerande för hela vår mångfasetterade bransch. Konstnärerna arbetar också för att främja en ökad efterfrågan på konst och att fler ska ges möjlighet att köpa konst. Vi kräver en enhetlig kulturmoms på sex procent och att företag ska ha avskrivningsrätt för förstagångsinköp av konst.

***Konstnärernas Riksorganisation kräver
schyssta villkor över hela konstbranschen.***

KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION I HELA LANDET

Konstnärernas verksamhet pågår i hela landet, ofta utanför den egna bostadsorten. När en kommun inför en-procentsregeln eller MU-avtalet ökar möjligheterna för alla konstnärer att utöva sitt yrke. En gemensam strategi för hur vi påverkar våra villkor i hela landet ger därför effekt för alla våra medlemmar. Ett välkomstpaket med strategier, mallar och riktlinjer kommer att tas fram som stöd till den lokala och regionala föreningen och de lokalt aktiva medlemmarna. Riksstyrelsen skriver tillsammans med regionala/lokala föreningar och länsvisa talespersoner gemensamma debattartiklar för lokal press. Alla talespersoner kommer att erbjudas utbildning och träffar på riksnivå som ger möjlighet till kontaktnät och idéutbyte över hela landet.

Fokusfrågor för regional och lokal verksamhet

MU-AVTALET ska följas av alla arrangörer och medverkansersättning ska betalas. Alla offentliga medel inom vårt fält ska följas av krav på att MU-avtalet efterlevs och medverkansersättning betalas när konstnärer anlitas. För att uppnå det måste arrangörerna prioritera konstnärernas ersättningar i sina budgetar. Något som är fullt möjligt redan nu för vissa men i andra fall måste arrangörernas budgetar öka för att detta ska kunna ske.

VI VERKAR LOKALT för att uppmana regionens/kommunens politiker att kräva att MU-avtalet ska följas och medverkansersättning betalas. Vi uppmanar alla arrangörer att prioritera konstnärernas ersättning i sina budgetar. Vi stödjer arrangörers behov av utökade budgetar när de prioriterar MU-avtalet och ersättning till produktion av konst.

EN-PROCENTSREGELN ger konst som når ut till hela befolkningen. Den ger också samhället möjlighet att ta tillvara konstnärernas resurser och kompetens samtidigt som konstnärernas möjlighet att försörja sig på sin konst ökar.

VI VERKAR LOKALT för att uppmana regionens/kommunens politiker att införa en-procentregeln för konstnärliga gestaltningar, samt att kommunens markpolicy innehåller riktlinjer för en-procentregeln.

KULTURSAMVERKANSMODELLEN är statens sätt att fördela medel ut i landets regionala kulturverksamheter.

VI VERKAR LOKALT genom att delta i dialogprocesser och skriva remissvar på de regionala kulturplaner som utarbetas inom ramen för Kultursamverkansmodellen. I dessa lyfter vi bild- och formkonstens och konstnärernas villkor.

ATELJESTÖD ökar konstnärernas möjlighet att investera långsiktigt i ateljéer och verkstäder. Ofta hyr konstnärerna på olika typer av korttidskontrakt i områden som så småningom blir mer attraktiva. Då ökar hyrorna och konstnärerna ser sig tvingade att flytta. Många kommuner har idag infört ateljéstöd till yrkesverksamma konstnärer som ger konstnärerna en tryggare arbetsmiljö.

VI VERKAR LOKALT för att uppmana kommunens politiker att införa ateljéstöd.

Välkomst-
paket till nya
förtroendevalda!

*Gemensam utbildning för
alla talespersoner!*